

Wonen in een duintuin

Een verhaal van Marianne Andriessen-Canoy over haar leven met haar man, de architect Nico Andriessen, in de bollenschuur, midden in wat we nu het Westelijk Tuinbouwgebied noemen.

Oktober 2007

Omstreeks 1949 werkte Nico te Overveen bij een architect. Ik kwam de weekends en mocht logeren bij buitengewoon aardige mensen. Met de twee dochters van deze vrienden maakten we Zondags wandelingen. Eens liepen wij de Ramplaan af, kwamen bij het kerkje van mevrouw de Jong Schouwenburg rechts en links het café Het wapen van Kennemerland, een hek langs, het koeienpaadje op. Voor het bruggetje linksaf het Marcelisvaartpad op. Het pad, ook wel dijk genoemd, lag tussen twee geulen gevuld met water. Rechts de vaart, links een slootje van het Hoogheemraadschap Kennemerland.

De vaart liep vanaf Elswout naar Haarlem. Daarop voeren de tuinders met hun schuiten opgeladen met bollen in het voorjaar en groenten de rest van het jaar naar de Haarlemse veiling bij de Koudenhorn. 's Winters konden wij vanaf huis schaatsen door Elswout en kwamen mensen vanuit Amsterdam naar ons toegeschaatst.

Nico en ik besloten in 1950 te gaan trouwen. Maar waar te wonen? Vijf jaar na de oorlog en dus geen schijn van kans voor een woning. Nico woonde op de Hospeslaan bij twee oude wijffies. 's Avonds mocht hij zijn fiets op een krantje zetten in de vestibule. Op de w.c. stond een kan met water voor de kleine boodschap en douchen geschiedde door middel van het vullen van een emmer. We mochten daar een kamer huren. "Bij mijn leven niet" dacht ik.

Bij die wandeling op het Marcelisvaartpad zag ik die bollenschuur. *Groot – leeg – holle ramen – luiken – hout – bruingeteerd – zonder enige emotie – log* en toch vriendelijk leverde zich dit eenzame gevaarte aan mij over "Kom er maar in" scheen het te zeggen en vastbesloten was ik: *hierin wil ik wonen*. Het betekende een gang naar tante Kaatje en oom Willem (zus en broer Reinierse aan de Zijlweg). In hun woonkamer hadden ze zwart behang opgehoogd met goud en daarover hingen schilderijen met vergulde lijsten.

Het pand was alleen te bereiken lopend of per fiets, over de kwakels. Waterleiding noch gasaansluiting waren aanwezig. Omringd door bollenland en nadat de bollen uitgegraven waren werd groente gekweekt.

Verhalen te over... Hoe we het deden zonder waterleiding en zonder gas, hoe de omgang was met de burens en tuinders (geen hoveniers dus). Ik beperk me.

Kwam men vanaf het koeienpaadje het pad af, komt men eerst voorbij, teruggelegen, de boerderij van Jan Bart Bos in "Het Zwarte Gat", dan ga je een kwakel over, zo'n hoog bruggetje met kippestokjes, waaronder de boten van de tuinders opgeladen met bollen of groenten konden varen. Stond je bovenop die kwakel dan had je een overzicht op de tuinen en overtuinen van de Cornetten en de Lootsen. Eerst kwam Bos, dan Veringa en Cornet en daarna Loots. Cornet was vioolbouwer. Hij verkocht zijn violen vaak aan zigeuners. Geraniums in allerlei kleuren, rood, paars, licht- en donkerrose, het vlamde tegen elkaar op, niet te geloven, daarachter ridderspoor licht- en donkerblauwe en witte, hetgeen ook een opvlammen tengevolge had, heel grote fuchsia's en gele en rode keizerskronen.

Naast numer 5 (meen ik) kwam het atelier van Ab Loots, kunstschilder, vervolgens zijn woonhuis. Zijn vrouw heeft prachtige borduursels gemaakt. Dan een hele tijd weer wat vaart, slootje, en het eindigt met de bollenshuur. De vaart loopt nog door tot aan de Randweg. Het pad heette een notweg = noodweg te zijn. Is iets met recht van overpad. Hebben wij nooit last van gehad. In één van de huisjes heeft Chris Lebeau ook gewoond. De tuinders zagen ons met verholen gramschap komen; ze hadden graag zelf in de bollenshuur gewoond.

Van de tuinders leerden we ook het verschil tussen een bats en een graaf. En wat een platte drietander was. En dat we een hark zo neer moesten zetten dat niemand op de tanden kon trappen. Hoe we moesten spitten. Wat de beste schoffel was.

Het is waar dat de bewoners het nog steeds hebben over de bewoners in die bollenshuur. En dat we het ten zeerste betreuren dat de familie Tholen met hun nieuwe bollenshuur – in feite een tennishal – zo heel veel van het mooiste plekje van Haarlem verpest hebben.

Vanwege de onbereikbaarheid – nu zijn er wegen voor de tennissers –, meer nog door de gehorigheid – inmiddels woonden neef Gerard Kroot en zijn vrouw ook in de bollenshuur-, zijn we gaan verhuizen naar de van Hogendorpstraat.

Met één boot gekomen, met twee weggegaan, heb ik huilend de vaart verlaten. En heus, ik kom er nog wel eens (hij is overigens weer bollenshuur geworden en staat te beven in zijn voegen), kan ik soms mijn tranen niet inhouden.

Marianne Andriessen – Canoy

Marianne Andriessen (1920) was het oudste lid van de Werkgroep Westelijk Tuinbouwgebied.

Zij was de weduwe van de architect Nico Andriessen en woonde aan de van Hogendorpstraat waar ze kwam wonen in 1959.

In "Beschreven Bladen" jaargang 3, nr. 8, november 1993, pp 475-480 schreef Marianne het artikel "Wonen in een duintuin" over hun leven in de bollenshuur, midden in wat we nu het Westelijk Tuinbouwgebied noemen. Het artikel is – met toestemming van de auteur – enigszins bekort en hier en daar aangevuld. We willen het graag publiceren

voor alle Haarlemmers die geïnteresseerd zijn in de historie van het Westelijk
Tuinbouwgebied.

Marianne is op 17 april 2008 overleden.

M.A.

Beneden in het oorspronkelijke kantoor sliepen wij, daarnaast bevond zich deze ruimte, dat werd onze eetkeuken. Het was 's morgens heel prettig vanuit je bed wankelend thee te gaan zetten. Op te merken valt het ontbreken van een kraan en gastoestel. De theepot is een ontwerp van Han Knaap, een porseleinbakker uit Utrecht. Zijn ontwerpen zijn nu zeer gezocht. Verder gebruikten we een melkkoker. De afvoer bij het aanrecht liep uit op de sloot. Het toilet was een plons-plee met een deksel, die men wel op ijscokarren ziet. Naast het huis bevond zich een beerput. Van tijd tot tijd werd die geleeft door de tuinders en over het land verspreid. Hee, Marianne, jullie eten zeker veel tomaten – hé, hoezo, ja we eten veel tomaten – kijk maar – en ik keek eens goed: overal tomatenplantjes.
(tekening van Marianne Andriessen)